

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Střední průmyslová škola strojnická Olomouc, tř.17. listopadu 49

**Výukový materiál zpracovaný v rámci projektu „Výuka moderně“
Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0205**

Šablona: III/2

Sada: 1

Číslo materiálu v sadě: 11

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

Název: Staroslověnské písemnictví

Jméno autora: Mgr. Renata Provázková

Předmět: Český jazyk, umění a kultura

Jazyk: Čeština

Klíčová slova: Velká Morava, Konstantin a Metoděj, legenda

Cílová skupina: žák 1.ročníku

Stupeň a typ vzdělání: střední odborné

Očekávaný výstup: Objasní charakteristické rysy středověké literatury, zná stěžejní literární památky staroslověnského písemnictví tohoto období. Zhodnotí význam daného autora i díla pro dobu, v níž tvořil. Samostatně interpretuje nastudované poznatky.

Metodický list/anotace

Prezentace obsahuje základní výklad počátků našeho staroslověnského písemnictví od 9. – 10. stol., doprovodný obrazový materiál, úkol pro žáky (možný i jako domácí) a 6 testových úloh, které ověřují probranou látku.

Datum vytvoření: 6.11. 2012

Staroslověnské písemnictví

- **9. – 10. stol.**
- 9. stol. – **Velká Morava** – první státní útvar na našem území
- R. 863 vysílá velkomoravský kníže Rastislav posly k byzantskému císaři Michaelovi s prosbou o učitele křesťanství (chtěl vytvořit protiváhu latině pronikající z francké říše)
- **Konstantin (Cyril) a Metoděj** přinášejí bohoslužebné texty ve **staroslověňštině** - první spisovný jazyk Slovanů

Cyril a Metoděj

- Pocházeli ze Soluně (Řecko), kde žilo slovanské obyvatelstvo

Obrázek č. 1

Staroslověnské písmo a literární památky

- **hlaholice** – 1. slovanské písmo, základem je řecká abeceda
 - ✓ název pochází ze staroslověnského slovesa **glagolati** - hovořit
- **cyrilice** – zjednodušené písmo, základ ruské azbuky
- **Proglas** – veršovaná předmluva k evangeliu (text, který pojednává o životě, skutcích, smrti a zmrtvýchvstání Ježíše)
 - ✓ zdůrazňuje nutnost vzdělanosti a konání bohoslužeb v mateřském jazyce

Obrázek č. 3

**Stránka z kodexu
Zografského, psaného
hlaholicí na přelomu
10. a 11. století v
klášteře na hoře Athos**

Ukázka hlaholského
písma

Obrázek č. 2

- **Život Konstantinův**
- **Život Metodějův** (Panonské legendy)
životopisy bratří Konstantina a Metoděje
- **Paterik** (Knihy otců) - vzdělávací lit., vyprávění o mniších a poustevnících
- **Kyjevské listy** – nejstarší literární text Slovanů, zlomek evangelií, psán hlaholicí
- **Nomokánon** – sbírka obsahující církevní zákony a předpisy (text právní povahy)
- **Zákon sudnyj ljudem** – výklad zákonů pro prostý lid

- **Legenda o svatém Václavu**

- ✓ 10. století

- ✓ **legenda** = veršované vyprávění o životě, činech a zázracích světců a jejich mučednictví

- ✓ autor neznámý

- ❖ **Úkol:**

- ✓ **Jak představuje legenda Václava?**

- ✓ **Dohledejte informace o svatém Václavu v jiném informačním zdroji. Interpretujte před spolužáky.**

• **Legenda o svaté Ludmile**

- ✓ babička Václava
- ✓ zemřela uškrcením – mučednickou smrtí

**Svatý Václav a Svatá
Ludmila v kostele
svatého Cyrila a
Metoděje
v Olomouci**

Obrázek č. 4

Testové úlohy

1. Jaké období zahrnuje staroslověnské písemnictví?

- a) 9. – 11. stol.
- b) 8. – 10. stol.
- c) 9. – 10. stol.

2. Byzantský císař Michael vyslal posly na Velkou Moravu na žádost:

- a) Václava II.
- b) Rastislava
- c) Karla IV.

3. Které dílo staroslověnského písemnictví obsahuje církevní zákony a předpisy?

- a) Nomokánon
- b) Proglas
- c) Kyjevské listy

4. Slovo legenda znamená:

- a) zpráva o historickém období
- b) nejstarší staroslověnská památka
- c) vyprávění o činech a zázracích světců

5. Veršovanou předmluvu k evangeliu představuje dílo:

- a) Panonské legendy
- b) Paterik
- c) Proglas

6. Svatý Václav, český kníže a světec byl zavražděn:

- a) v Olomouci
- b) v Boleslavi
- c) v Praze

Řešení:

1. c

2. b

3. a

4. c

5. c

6. b

Použité zdroje: internet

Dostupný pod licencí GNU Free Documentation License na www:

Obrázek č. 1

AUTOR NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 06.11.2012]. Dostupný na WWW:

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:KyriIMethod.jpg>>

Obrázek č. 2

AUTOR NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 06.11.2012]. Dostupný na WWW:

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hlaholice-nazev.gif>>

Obrázek č. 3

AUTOR NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 06.11.2012]. Dostupný na WWW:

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:ZographensisColour.jpg>>

Obrázek č. 4

MAŇAS, Michal. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 06.11.2012]. Dostupný na WWW:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Svaty_Vaclav_a_Svata_Ludmila_-_glass_window.jpg>